

GRAFIKA, VÝVOJ PÍSMO

- ne každý jazyk existuje v mluvené a psané podobě
- vynález písma - nedocenitelný, je „paměť“ lidstva (uchovává poznatky), umožňuje návaznost kulturního vývoje.

Vývoj písma

- složitý proces o němž mnoho nevíme
- stáří nejstarších dochovaných písem se odhaduje na 6-7 tisíc let (rekonstrukce ze skromných a neúplných dokladů)
- 4 zákl. vývojové stadii - teoret. model - ne všude proběhly stejným způsobem, jednotlivé systémy písma se prolínají, někdy vývoj ustrnul v urč. bodě

1. **piktografické** písmo - popis schematickým obrázkem (**piktogramem**) - dnes komiksy, značky, symboly, emblémy.

P. zachycuje pouze obsah sdělení, nikoliv zvukovou podobu, je srozumitelný všem.

2. Znakem lze označit jednotlivá slova (více znaků x přesnější sdělení)

znak se stále neváže ke zvukové podobě slova, nýbrž k předmětu, ideji - písmo **pojmové (ideografické)** nebo **znakové (logografické)** - ideogramy, složitější - *hieroglyfy* (egyptské, staročínské, chetitské, mayské).

3. Slabik je méně než slov - znaky pro slabiky (úspornější) - písmo **slabičné (sylobografické)**, např. foinické) užívalo stejného znaku pro slabiky s různými samohláskami (počet znaků = počet souhlásek) - první zvukové písmo (znaky samy o sobě nemají význam) - při jeho čtení musíme znát jazyk (sumerský a a asyrsko-babylonský klínopis), písma drávidská a indická, japonská katakana a hiragana.

4. Slabiky se skládají z hlásek (fonémy) - **hláskové (fonografické)** písmo (abeceda) - poslední vývojová fáze písma - úspornost a přesnost (několik desítek písmen zachytí zvukovou podobu jazyka). Nevýhoda - obtížné čtení, nutnost zapojení obou hemisfér (dyslexie, dysgrafie)

Vývojová cesta (tisíce let)

- např. egyptské písmo obsahovalo vedle hierogl. některé znaky slabičné i hláskové, ve slabičném p. přežívaly zbytky hieroglyfů, hláskové p. užívá ideogramů (číslůvky, znaky...)
- původní písma - Egypt, Mezopotámie, Čína, Yukatán (Mayové v již. Mexiku)
- za hláskové písmo vděčíme Foiničanům a Řekům
- v 15. st.př.n.l. - Foiničané vytvořili důsledně zvukové slabičné písmo (na zákl. p. egyptského) - ovládlo celé Středomoří a Přední Indii
- Řekové - kolem 10. st.př.n.l. - foinické p. upravili (slabičné znaky - souhlásky, zbylé - samohlásky) - jako první a jediní na světě vytvořili hláskovou abecedu
- z foinického p. - p. hebrejské, arabské, syrské, mongolské a indické
- vých. varianta řeckého p. ovlivnila písma v Malé Asii, západní se dostala s řeckými kolonisty do Itálie - základ p. latinského
- ze sjednocené klasické řeč abecedy se odvozuje písmo arménské, gruzínské, koptské, hlaholice a cyrilice (vystřídala v 10. st. hlaholici)
- germáni - na zákl. písma řeč. a lat. - runy, později vytlačné latinkou